

На основу члана 136. став 1, члана 145. став 4. и члана 239. Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон и 83/18), Директор Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије доноси

ПРАВИЛНИК

о разврставању ваздухоплова, знацима државне припадности, ознакама регистрације и обавезним натписима ваздухоплова

Предмет Правилника

Члан 1.

Овим правилником се прописује разврставање ваздухоплова према категорији, врсти и намени, ознаке регистрације и обавезни натписи на ваздухопловима уписаним у Регистар ваздухоплова Републике Србије и Евиденцију ваздухоплова Републике Србије, као и начин на који се носе знаци државне припадности, ознаке регистрације и обавезни натписи ваздухоплова.

Одредбе овог правилника се не односе на метеоролошке пилот балоне који се користе искључиво у метеоролошке сврхе и на слободне балоне без посаде који не превозе терет.

Значење израза

Члан 2.

Поједини изрази који се користе у овом правилнику имају следећа значења:

- 1) *авион* је ваздухоплов са погоном, тежи од ваздуха, који свој узгон у свим фазама лета углавном производи аеродинамичким реакцијама на његовим површинама;
- 2) *балон* је ваздухоплов лакши од ваздуха без сопственог погона;
- 3) *беспилотни ваздухоплов* је ваздухоплов чија се посада не налази у ваздухоплову, којим се управља даљински или чији је лет аутономан;
- 4) *ваздухоплов* је свака направа која се одржава у атмосфери услед реакције ваздуха, осим реакције ваздуха који се одбија од површине земље;
- 5) *ваздухоплов лакши од ваздуха* је сваки ваздухоплов који се одржава у ваздуху претежно услед сопствене пловности;
- 6) *ваздухоплов тежи од ваздуха* је сваки ваздухоплов који узгон у лету добија углавном од аеродинамичких сила;
- 7) *ваздушни брод* је ваздухоплов лакши од ваздуха са сопственим погоном;
- 8) *ватроотпорни материјал* је материјал који подноси топлоту исто као челик или боље, када су димензије у оба случаја одговарајуће за специфичну намену;
- 9) *даљински управљан ваздухоплов* је беспилотни ваздухоплов којим се управља даљински са издвојеног управљачког места;
- 10) *жироплан* је ваздухоплов тежи од ваздуха који се одржава у лету услед реакција ваздуха на један или више ротора који слободно ротирају на вертикалним осама;
- 11) *једрилица* је ваздухоплов без погона, тежи од ваздуха, који свој узгон у лету углавном производи аеродинамичким реакцијама на његовим површинама које остају фиксне у датим условима лета;
- 12) *махокрилац* је ваздухоплов тежи од ваздуха који се одржава у лету углавном услед реакција ваздуха на површине којима се маше;
- 13) *ротокоптер* је ваздухоплов са погоном, тежи од ваздуха, који се одржава у лету услед реакција ваздуха на један или више ротора;
- 14) *хеликоптер* је ваздухоплов тежи од ваздуха који се одржава у лету углавном услед реакција ваздуха на један или више погоњених ротора на вертикалним осама.

Опште одредбе

Члан 3.

Ваздухоплов који је уписан у Регистар ваздухоплова Републике Србије (у даљем тексту: Регистар ваздухоплова) или Евиденцију ваздухоплова Републике Србије (у даљем тексту: Евиденција ваздухоплова) мора да носи знаке државне припадности, ознаку регистрације и обавезне натписе.

Знаци државне припадности ваздухоплова Републици Србији су Државна застава Републике Србије и ознака државне припадности „YU”.

Ознака „YU” се исписује испред ознаке регистрације од које је одвојена хоризонталном цртом.

Као знак државне припадности ваздухоплова може се употребљавати и Мали грб Републике Србије, сходно закону којим се уређује изглед и употреба грба, заставе и химне Републике Србије.

На површинама ваздухоплова које су одређене за исписивање знакова државне припадности, ознаке регистрације и обавезних натписа могу се исписивати само знаци државне припадности, ознака регистрације и натписи прописани законом којим се уређује ваздушни саобраћај и овим правилником.

Изузетно од става 5. овог члана, на ваздухоплову се могу исписивати и други натписи, ако то није у супротности са одредбама овог правилника.

Када се ваздухоплов брише из Регистра ваздухоплова или Евиденције ваздухоплова, власник, односно корисник ваздухоплова је дужан да одмах по брисању ваздухоплова из Регистра ваздухоплова или Евиденције ваздухоплова са ваздухоплова уклони знаке државне припадности, ознаке регистрације, као и плочицу за идентификацију из члана 16. овог правилника.

Разврставање ваздухоплова

Члан 4.

Ваздухоплови се разврставају према табели која је дата у Прилогу 1, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Категорија ваздухоплова се утврђује у потврди о типу ваздухоплова.

Ваздухоплови који немају потврду о типу припадају посебној категорији ваздухоплова.

Намена ваздухоплова се одређује у зависности од перформанси (карактеристика) и опреме ваздухоплова (нпр. за јавни авио-превоз, посебне делатности у ваздушном саобраћају, акробатско летење и др).

Ознака регистрације

Члан 5.

Ознаку регистрације додељује Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат) и чини је комбинација слова исписаних латиничним писмом или комбинација бројева или комбинација слова исписаних латиничним писмом и бројева, и то:

1) једним словом и комбинацијом три броја означава се ултралаки ваздухоплов:

(1) словом „A” и комбинацијом три броја означава се ултралаки авион;

(2) словом „H” и комбинацијом три броја означава се ултралаки хеликоптер;

(3) словом „J” и комбинацијом три броја означава се ултралака једрилица;

(4) словом „T” и комбинацијом три броја означава се моторни змај;

(5) словом „G” и комбинацијом три броја означава се ултралаки жироплан;

2) једрилице се означавају комбинацијом четири броја;

3) словом „D” и комбинацијом три броја означава се беспилотни ваздухоплов;

4) остали ваздухоплови који нису обухваћени тач. 1-3. овог става означавају се комбинацијом три слова.

При одређивању ознака регистрације не могу да се користе слова „Š”, „Ć”, „Đ” и „Ž”,

као ни петословне комбинације које се користе у Делу II Међународног кодекса сигнала (*International Code of Signals, INTERCO*), трословне комбинације које почињу са „Q”, а користе се у „Q” кодовима и комбинације које се у цивилном ваздухопловству употребљавају за обавештавање у случајевима опасности („SOS”, „XXX”, „PAN”, „TTT” и сл).

Обавезни натписи на ваздухоплову

Члан 6.

Ваздухоплов који има више од четири седишта, укључујући и пилотска седишта, мора поред сваког излаза, на спољашној и унутрашњој површини, да носи упутство за отварање тог излаза, исписано на српском језику и на енглеском језику.

У случају аматерски грађеног ваздухоплова, на видљивом месту са обе спољне стране тог ваздухоплова мора да се налази натпис „АМАТЕРСКИ ГРАЂЕН ВАЗДУХОПЛОВ”, а испод њега натпис на енглеском језику „*AMATEUR-BUILT AIRCRAFT*”.

У случају бившег војног ваздухоплова, на видљивом месту са обе спољне стране тог ваздухоплова мора да се налази натпис „БИВШИ ВОЈНИ ВАЗДУХОПЛОВ”, а испод њега натпис на енглеском језику „*EX-MILITARY AIRCRAFT*”.

У унутрашњости аматерски грађеног ваздухоплова, бившег војног ваздухоплова и ултра лаког ваздухоплова (осим једрилица које се ножно лансирају), на месту које је видљиво пилоту и путницима мора да се налази натпис „ОВАЈ ВАЗДУХОПЛОВ НИЈЕ У СКЛАДУ СА СТАНДАРДНИМ ЗАХТЕВИМА ЗА БЕЗБЕДНОСТ ВАЗДУХОПЛОВА”, а испод њега натпис на енглеском језику „*THIS AIRCRAFT DOES NOT COMPLY WITH STANDARD REQUIREMENTS FOR AIRCRAFT SAFETY*”.

Боја којом се на ваздухоплову исписују знаци државне припадности, ознака регистрације, обавезни натписи и други натписи

Члан 7.

Знаци државне припадности, ознака регистрације, обавезни натписи и други натписи исписују се бојом, непосредно на ваздухоплову или на другом материјалу који је тако причвршћен за површине ваздухоплова да не може да отпадне услед струје ваздуха и морају се непрекидно одржавати чистим и видљивим.

Боја из става 1. овог члана мора да буде таквог састава да не ступа у реакцију са материјалом од којег су начињене површине ваздухоплова, како не би нарушила структуру тих површина.

Боја која се употребљава за исписивање знака државне припадности, ознаке регистрације и обавезних натписа на спољним странама ваздухоплова мора да буде у јасном контрасту с бојом позадине.

За исписивање натписа у унутрашњости аматерски грађеног ваздухоплова и бившег војног ваздухоплова, као и натписа на ултра лаком ваздухоплову мора да се користи бела боја на црвеној подлози.

Ако се знаци државне припадности, ознака регистрације, обавезни натписи и други натписи исписују на материјалу који се накнадно причвршћује на ваздухоплов, тај материјал мора да буде таквог састава да не ступа у реакцију са материјалом од којег су начињене површине ваздухоплова, како не би нарушио структуру тих површина.

Место постављања Државне заставе

Члан 8.

Државна застава се поставља са обе стране задњег дела трупа ваздухоплова или на горњу површину вертикалног стабилизатора ваздухоплова.

Изузетно од става 1. овог члана, на балон и ваздушни брод Државна застава се поставља испод максималног хоризонталног пресека на дијаметрално супротним странама.

Државна застава која се поставља на ваздухоплов чија је максимална маса на полетању 5.700 kg или већа, као и на балон и на ваздушни брод, правоугаоног је облика, са димензијама

страница које не могу бити мање од 60 cm x 40 cm, док на осталим ваздухопловима димензије страница Државне заставе не могу бити мање од 30 cm x 20 cm.

Ако на ваздухоплову није могуће поставити Државну заставу чије су димензије прописане у ставу 3. овог члана, уз претходно одобрење Директората може се поставити Државна застава димензија које обезбеђују јасну идентификацију ваздухоплова у складу са размерама које су прописане законом.

Ако на ваздухоплову не постоје одговарајуће површине за постављање Државне заставе, она се, уз одобрење Директората, не мора поставити.

Место постављања знака „YU” и ознаке регистрације на ваздухопловима тежим од ваздуха

Члан 9.

На ваздухопловима тежим од ваздуха знак „YU” и ознака регистрације исписују се:

1) на доњу непокретну површину леве половине крила ваздухоплова, на подједнакој удаљености од нападне и излазне ивице (колико је то могуће), таквих димензија да се не испуни читав доња површина крила, при чему врхови слова и бројева морају да буду окренути према нападној ивици крила;

2) на обе бочне стране трупа ваздухоплова (или на одговарајућој структури) између крила и репних површина или на горњој половини обе стране вертикалне репне површине, односно на горњој половини спољних вертикалних репних површина, ако ваздухоплов има више вертикалних репних површина;

3) ако није могуће исписати знак „YU” и ознаку регистрације у складу са условима из тач. 1) и 2) овог става, те ознаке се могу, уз претходно одобрење Директората, исписати на ваздухоплову на начин који обезбеђује јасну идентификацију ваздухоплова.

Знак „YU” и ознака регистрације морају да се налазе и на видном месту на пилотској инструмент табли ваздухоплова тежих од ваздуха.

Место постављања знака „YU” и ознаке регистрације на ваздухопловима лакшим од ваздуха

Члан 10.

На ваздухопловима лакшим од ваздуха знак „YU” и ознака регистрације исписују се:

1) уздужно, са обе стране, на два дијаметрално супротна места у близини максималног попречног пресека ваздушног брода, као и на његовој горњој површини на линији симетрије или на површинама хоризонталног и вертикалног стабилизатора, и то:

(1) на хоризонталном стабилизатору, на десној половини горње површине и на левој половини доње површине, са врховима слова и бројева окренути према нападној ивици;

(2) на вертикалном стабилизатору, на свакој страни доње половине стабилизатора, са словима и бројевима постављеним хоризонтално;

2) на два дијаметрално супротна места у близини максималног хоризонталног обима сферичног балона, изузев слободних балона без посаде;

3) са обе стране у близини максималног попречног пресека балона који нису сферични (осим слободних балона без посаде), одмах изнад уздужне траке на коју је причвршћена ужад (*rigging band*) или изнад тачака везе ужади која држи корпус балона;

4) на плочици за идентификацију слободних балона без посаде у складу са чланом 16. овог правилника.

За ваздухоплове лакше од ваздуха, изузев слободних балона без посаде, знак „YU” и ознака регистрације који су постављени на странама ваздухоплова морају бити видљиви са стране и са земље.

Висина знака „YU” и ознаке регистрације

Члан 11.

Знак „YU” и ознака регистрације морају бити исте висине унутар сваке групе ознака.

Висина знака „YU” и ознака регистрације на ваздухоплову лакшем од ваздуха, изузев слободних балона без посаде, не може бити мања од 50 *cm*.

Висину знака „YU” и ознаке регистрације на слободним балонима без посаде утврђује Директорат, узимајући у обзир величину терета који се превози, на који се причвршћује плочица за идентификацију.

Висина знака „YU” и ознаке регистрације, који се исписују на крилу ваздухоплова тежег од ваздуха, не може бити мања од 50 *cm*, односно 30 *cm* ако се исписују на трупу (или на одговарајућој структури) и на вертикалним репним површинама.

Ако на ваздухоплову није могуће исписати знак „YU” и ознаку регистрације у складу са димензијама из ст. 2 и 4. овог члана, те ознаке се могу, уз претходно одобрење Директората, исписати одговарајућим димензијама које обезбеђују јасну идентификацију ваздухоплова.

Висина обавезних натписа

Члан 12.

За исписивање обавезних натписа на спољним странама аматерски грађеног ваздухоплова и бившег војног ваздухоплова се користе слова висине најмање 5 *cm*.

За исписивање обавезних натписа у унутрашњости аматерски грађеног ваздухоплова и бившег војног ваздухоплова, као и обавезних натписа на ултралаком ваздухоплову се користе слова висине најмање 1 *cm*.

Ако на ваздухоплову није могуће исписати обавезне натписе у складу са ст. 1 и 2. овог члана, ти натписи се могу, уз претходно одобрење Директората, исписати на начин који обезбеђује њихову довољну уочљивост.

Врста карактера који се користе за исписивање знака „YU” и ознака регистрације

Члан 13.

Знак „YU” и ознака регистрације ваздухоплова исписују се усправно великим словима типа „Roman” без украса, а цифарски део ознака регистрације исписује се арапским бројевима, без украса.

Ширина слова и бројева из става 1. овог члана, осим слова „I” и броја „1”, као и дужина хоризонталне црте је $\frac{2}{3}$ висине ознаке.

Слова, бројеви и црте којима се исписују ознаке из става 1. овог члана морају бити исписани пуном линијом исте дебљине која износи $\frac{1}{6}$ висине ознаке.

Слова, бројеви и црте морају бити исписани истом бојом која се јасно разликује од боје позадине на којој се исписују.

Размак између сваког карактера (слова, броја, црте) не може бити мањи од $\frac{1}{4}$ ширине карактера.

Регистар ваздухоплова и Евиденција ваздухоплова

Члан 14.

Директорат води Регистар ваздухоплова и Евиденцију ваздухоплова у којима се за сваки ваздухоплов који је регистрован у Републици Србији уписују подаци који су наведени у уверењу о регистрацији, односно уверењу о евиденцији.

За слободне балоне без посаде се уписују подаци о датуму, времену и месту пуштања, тип балона и име оператера.

Ваздухоплов који не испуњава услове за упис у Регистар ваздухоплова може да се привремено упише у Регистар ваздухоплова под условима одређеним законом којим се уређује ваздушни саобраћај.

Обрасци уверења

Члан 15.

Уверење о регистрацији, уверење о привременој регистрацији и уверење о евиденцији ваздухоплова издају се на обрасцима чији су садржај и изглед дати у Прилогу 2, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Обрасци из става 1. овог члана се израђују двојезично, на српском и енглеском језику.

Уверење о регистрацији, уверење о привременој регистрацији или уверење о евиденцији ваздухоплова мора се налазити у ваздухоплову у току лета.

Плочица за идентификацију

Члан 16.

На ваздухоплову мора да се налази плочица за идентификацију на којој су, као минимум, угравирани знак „YU” и ознака регистрације.

Плочица за идентификацију се израђује од ватроотпорног метала или другог ватроотпорног материјала који има одговарајуће физичке особине.

Плочица за идентификацију мора да буде причвршћена на ваздухоплов на видном месту у близини главног улаза ваздухоплова или:

1) у случају слободног балона без посаде, причвршћена на уочљивом месту са спољне стране терета који се превози;

2) у случају даљински управљаног ваздухоплова, причвршћена на видном месту у близини главног улаза или одељка ваздухоплова или, ако они не постоје, причвршћена на уочљивом месту са спољне стране ваздухоплова.

Прелазне одредбе

Члан 17.

Уверења о регистрацији и потврде о евиденцији који су издати пре ступања на снагу овог правилника важе до издавања уверења у складу са одредбама овог правилника, а најдуже три године од ступања на снагу овог правилника.

Уверења о привременој регистрацији која су издата пре ступања на снагу овог правилника важе до истека рока који је у њима наведен.

Ако ваздухоплов није обележен на начин прописан овим правилником, власник, односно корисник таквог ваздухоплова је дужан да га обележи у складу са одредбама овог правилника у року од 12 месеци од дана његовог ступања на снагу.

Престанак важења других прописа

Члан 18.

Даном ступања на снагу овог правилника престају да важе Правилник о ознакама регистрације и обавезним натписима ваздухоплова („Службени гласник РС”, бр. 33/13 и 39/16), као и члан 17. и Прилог 3. Правилника о ултралаким ваздухопловима („Службени гласник РС”, број 68/10).

Ступање на снагу Правилника

Члан 19.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број

У Београду,

2019. године

Директор

Мирјана Чизмаров

Разврставање ваздухоплова

ВАЗДУХОПЛОВ	Ваздухоплов лакши од ваздуха	Без погона	Слободни балон	Сферични слободни балон			
				Слободни балон који није сферичан			
			Везани балон	Сферични везани балон			
		Са погоном	Ваздушни брод	Крути ваздушни брод	Везани балон који није сферичан ¹		
				Полукрути ваздушни брод			
				Меки ваздушни брод			
	Ваздухоплов тежи од ваздуха	Без погона	Једрилица		Једрилица која слеће и полеће са копна		
					Једрилица која слеће и полеће са воде ²		
			Змај ⁴				
		Са погоном	Авион		Авион који слеће и полеће са копна ³		
					Авион који слеће и полеће са воде ²		
					Амфибија ²		
		Са погоном	Ротокоптер	Жироплан		Жироплан који слеће и полеће са копна ³	
						Жироплан који слеће и полеће са воде ²	
						Жироплан амфибија ²	
			Хеликоптер		Хеликоптер који слеће и полеће са копна ³		
				Хеликоптер који слеће и полеће са воде ²			
	Хеликоптер амфибија ²						
Са погоном	Махокрилац		Махокрилац који слеће и полеће са копна ³				
			Махокрилац који слеће и полеће са воде ²				
			Махокрилац амфибија ²				

¹ Уопштено означен „змај-балон”.

² „Пловци” или „чамац” могу се додати кад је то одговарајуће.

³ Обухвата и ваздухоплов опремљен стајним трапом у виду скија (када се реч „копно” замењује речју „снег”).

⁴ Само у сврху потпуности.

Садржај и изглед образаца уверења о регистрацији, уверења о привременој регистрацији и уверења о евиденцији

Уверење о регистрацији

	ДИРЕКТОРАТ ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF SERBIA	Број улошка у Регистру Register number
УВЕРЕЊЕ О РЕГИСТРАЦИЈИ CERTIFICATE OF REGISTRATION		
1. Ознака државне припадности и ознака регистрације <i>1. Nationality and registration mark</i> YU -	1. Произвођач ваздухоплова и ознака коју је доделио ваздухоплову <i>2. Manufacturer and manufacturer`s designation of aircraft</i> 	3. Серијски број ваздухоплова <i>3. Aircraft serial no.</i>
4. Име власника <i>4. Name of owner</i>		
5. Адреса власника <i>5. Address of owner</i>		
6. Овим се потврђује да је наведени ваздухоплов уписан у Регистар ваздухоплова Републике Србије у складу са Конвенцијом о међународном цивилном ваздухопловству од 7. децембра 1944. и Законом о ваздушном саобраћају. <i>6. It is hereby certified that the above described aircraft has been duly entered on the Aircraft Register of the Republic of Serbia in accordance with the Convention on International Civil Aviation dated 7 December 1944 and with the Air Transport Law.</i>		
Датум издавања	Потпис	
<i>Date of issue</i>	<i>Signature</i>	

Образац DCV-AIR-OB-I001

Уверење о привременој регистрацији

	ДИРЕКТОРАТ ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF SERBIA	Број улошка у Регистру Register number
УВЕРЕЊЕ О ПРИВРЕМЕНОЈ РЕГИСТРАЦИЈИ TEMPORARY CERTIFICATE OF REGISTRATION		
1. Ознака државне припадности и ознака регистрације <i>1. Nationality and registration mark</i> YU -	1. Произвођач ваздухоплова и ознака коју је доделио ваздухоплову <i>2. Manufacturer and manufacturer`s designation of aircraft</i> 	3. Серијски број ваздухоплова <i>3. Aircraft serial no.</i>
4. Име власника <i>4. Name of owner</i>		
5. Адреса власника <i>5. Address of owner</i>		
6. Овим се потврђује да је наведени ваздухоплов привремено уписан у Регистар ваздухоплова Републике Србије у складу са Конвенцијом о међународном цивилном ваздухопловству од 7. децембра 1944. и Законом о ваздушном саобраћају. <i>6. It is hereby certified that the above described aircraft has been temporary entered on the Aircraft Register of the Republic of Serbia in accordance with the Convention on International Civil Aviation dated 7 December 1944 and with the Air Transport Law.</i>		
Датум издавања	Датум важења	Потпис
<i>Date of issue</i>	<i>Validity</i>	<i>Signature</i>

Образац DCV-AIR-OB-I002

Уверење о евиденцији

	<p>ДИРЕКТОРАТ ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ <i>CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF SERBIA</i></p> <p>УВЕРЕЊЕ О ЕВИДЕНЦИЈИ <i>CERTIFICATE ON ENTRY INTO AIRCRAFT RECORD</i></p>	<p>Број улошка у Евиденцији <i>Record number</i></p> <p>EA-</p>
<p>1. Ознака државне припадности и ознака регистрације <i>1. Nationality and registration mark</i></p> <p style="text-align: center;">YU -</p>	<p>1. Произвођач ваздухоплова и ознака коју је доделио ваздухоплову <i>2. Manufacturer and manufacturer`s designation of aircraft</i></p> <p style="text-align: center;">.....</p>	<p>3. Серијски број ваздухоплова <i>3. Aircraft serial no.</i></p> <p style="text-align: center;">.....</p>
<p>4. Име власника <i>4. Name of owner</i></p>		
<p>5. Адреса власника <i>5. Address of owner</i></p>		
<p>6. Овим се потврђује да је наведени ваздухоплов уписан у Евиденцију ваздухоплова Републике Србије у складу са Конвенцијом о међународном цивилном ваздухопловству од 7. децембра 1944. и Законом о ваздушном саобраћају. <i>6. It is hereby certified that the above described aircraft has been duly entered on the Aircraft Records of the Republic of Serbia in accordance with the Convention on International Civil Aviation dated 7 December 1944 and with the Air Transport Law.</i></p>		
<p>Датум издавања</p> <p><i>Date of issue</i></p>	<p>Потпис</p> <p><i>Signature</i></p>	

Образац DCV-AIR-OB-I003